
**FORSLAG OM SAMMENSLÅING AV MOLEKYLÆRBIOLOGISK INSTITUTT
OG INSTITUTT FOR BIOLOGI**

Bakgrunn

I fakultetets strategi for 2016-2022¹ er *molekylær livsvitenskap, inkludert bioinformatikk* oppført som et av fakultetets strategiske utviklingsområder. I planperioden skal dette området utvikles gjennom sterkere tverrfaglig samarbeid internt og med eksterne partnere.

Som en oppfølging har fakultetsledelsen sammen med Det medisinsk-odontologiske fakultet (MOF) og med støtte fra Bergens forskningsstiftelse (BFS), sikret en opptrappingsplan for bioinformatikk som er under implementering² og blant annet innebærer:

- Permanent rammeøkning fra UiB til et professorat ved Molekylærbiologisk institutt (MBI) etter fem år finansiering fra BFS samt en stipendiatstilling fra 2018.
- Permanent rammeøkning fra fakultetet til et professorat ved Kjemisk institutt (KI) etter seks års finansiering fra BFS.
- At Institutt for informatikk (II) og Institutt for biologi (BIO), begge etter tre års finansiering fra BFS og ett år fra gaveforsterkningsmidler, skal finansiere et professorat hver.

Som ytterligere oppfølging av det strategiske utviklingsområdet besluttet fakultetsstyret i møte 3. november 2016 (sak 83/2016³) å oppnevne en arbeidsgruppe ledet av professor Mathias Ziegler (nåværende instituttleder) ved MBI for blant annet «å utrede hvilken faglige innretning det strategiske utviklingsområdet Molekylær livsvitenskap inkl. bioinformatikk bør ha på kortere og lengre sikt for å skape styrke og utvikling framover». Som det framgår av sak 83/2016 forplikter fakultetet seg til å styrke eksperimentell molekylær livsvitenskap med et professorat, og ber arbeidsgruppen gi anbefalinger om faglig innretning på stillingen. Arbeidsgruppen har identifisert tre områder hvor fakultetet har særlig gode forutsetninger for å bygge sterke tverrfaglige miljøer, basert på eksisterende kompetanse ved fakultet og i samhandling med andre fagmiljøer ved UiB og eksternt (jfr sak 31/2017). De tre områdene er:

- i) Funksjonell genomikk
- ii) Metabolomikk
- iii) Molekylær cellebiologi og avbildning

Arbeidsgruppen anbefaler å arbeide videre med å etablere forpliktende tverrfaglige samarbeid innen disse tre områdene.

Ovennevnte satsing på bioinformatikk og den nye stillingen i eksperimentell molekylær livsvitenskap innebærer en betydelig styrking av utviklingsområdet molekylær livsvitenskap,

¹ http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/mn_strategidok_2016-22_web_nor.pdf

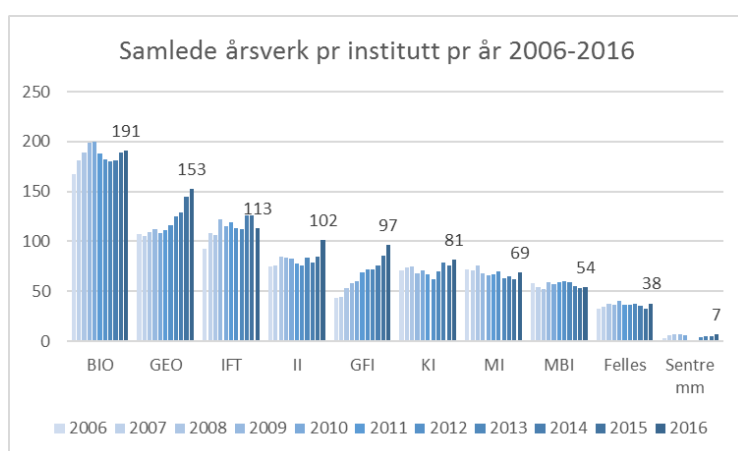
² http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/59_-_justert_organisering_av_computational_biology_unit_-_cbu.pdf

³ http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/83-strategisk_utviklingsomrade-molekylaer_livsvitenskap_ved_mn.pdf

inkludert bioinformatikk, både internt ved fakultetet og i samarbeid med andre enheter. Molekylær livsvitenskap ved fakultetet omfatter all forskning ved MBI, men også forskning ved KI, II og BIO. Molekylær livsvitenskap skal videreutvikles gjennom grunnleggende molekylærbiologisk forskning samt på tvers av fakultetets institutter gjennom blant annet Computational Biology Unit, Senter for dyphavsforskning, Lakselussenteret, NMR-plattformen, farmasimiljøet og medisinsk teknologi. For å styrke og utvikle den samlede aktiviteten innen molekylær livsvitenskap må det tilrettelegges for samarbeid mellom flere institutt om felles utdanningsprogram, infrastruktur, forskningsgrupper og sentre.

I lys av ambisjonene om å utvikle sterkere og mer koordinert forskning og utdanning innen molekylær livsvitenskap, har fakultetsledelsen lenge vært bekymret for MBIs størrelse og økonomi, som i svært liten grad gir rom for fleksibilitet og satsinger.

Figuren under viser størrelsen på fakultetets institutter basert på DBH-registrerte årsverk for årene 2006-2016.

Tabellen under viser *instituttledere og antall fast vitenskapelig ansatte* på grunnbudsjettet pr. oktober 2016 (DBH) ved hhv BIO (fakultetets største institutt), Matematisk institutt (MI) (fakultetets nest minste institutt) og MBI (fakultetets minste institutt).

	BIO	MI	MBI
Instituttleder	1	1	1
Forsker	1	0	0
Førstemanuensis	11	8	1
Professor	34,25	20	7,2
Sum	47,25	29	9,2

Som det framgår er MI og BIO hhv tre og fem ganger så stort som MBI med tanke på de faste vitenskapelige stillingene som utgjør selve kjernen i instituttens langsiktige faglige aktivitet. MBI har i utgangspunktet åtte professorer men Thomas Arnesen har permisjon fra 80% av sin stilling for å være tilsatt som forsker på eget prosjekt. Det er engasjert vikar for Arnesen (midlertidig i 100% førstemanuensisstilling), og hadde vi regnet med denne ville antall årsverk vært 10,2 totalt.

I 2017 har det skjedd endringer i instituttledelse og fast vitenskapelig stab ved MBI:

- Professor Rein Aasland (instituttleder til 31.12.2016) har sluttet og blitt instituttleder på Institutt for biovitenskap ved UiO. Prosess med å tilsette i den ledige stillingen pågår.

- Nåværende instituttleder professor Mathias Ziegler har takket ja til stilling som instituttleder ved Institutt for biomedisin ved Det medisinsk-odontologiske fakultet (MOF) fra 1. september 2017.
- Professor Thomas Arnesens hovedstilling vil, etter hans eget ønske, bli overført til Institutt for biomedisin ved MOF fra høsten 2017. Arnesen skal fortsatt være tilknyttet fakultetet i 20% stilling.

Scenarioarbeidsgruppen⁴ vurderte ulike instituttsammenslåingsscenarier. Gruppen falt ned på å anbefale å utrede muligheten for å slå sammen MBI og BIO, men å avvente vurderinger om ytterligere instituttsammenslåinger inntil mulighet for samlokalisering eller for andre vesentlige synergier skulle oppstå. I Scenarioreporten finner vi blant annet følgende knyttet til MBI:

«Med bakgrunn i molekylærbiologiens sentrale posisjon i biologi og livsvitenskap, forventes økende behov for utdanningskapasitet i molekylærbiologi. Noe av dette vil kunne dekkes gjennom redusert dupliseringsomfang på undervisning som gis av MBI, BIO og til en viss grad II (bioinformatikk). Styrkingen av bioinformatikk som er vedtatt, fordrer også at fakultetet og UiB har sterk eksperimentell molekylær livsvitenskap. Arbeidsgruppen ser at MBI er i minste laget og at instituttet er blitt sårbart på flere områder. For å styrke molekylærbiologi som fag ved fakultetet mener arbeidsgruppen at en strukturell endring er nødvendig. Dette må sees i sammenheng med kommende anbefalinger fra en arbeidsgruppe som er oppnevnt for å utrede «hvilken faglig innretning det strategiske utviklingsområdet Molekylær livsvitenskap inkl. bioinformatikk bør ha på kortere og lengre sikt for å skape styrke og utvikling framover».

MBI har naturlige grenseflater til BIO, KI, II og MOF. Daglig drift av eksperimentell molekylærbiologi har imidlertid størst grenseflate mot BIO. MBI har komplementære relasjoner til KI, spesielt mot NMR og organisk syntese, men infrastrukturbehovene er ulike. Anbefalingen om å utrede sammenslåing av MBI og BIO baserer seg på både faglig og geografisk nærhet mellom disse to instituttene. Det har videre vært et uttalt ønske fra MBI om å unngå oppsplitting av dagens fagmiljø, noe som blir tatt hensyn til dersom utredningen skulle konkludere med at en slik fusjon er ønskelig.»

I høringsrunden knyttet til scenarioreporten uttaler flere institutt seg om ovennevnte. I MBIs uttalelse finner vi blant annet følgende:

«Skal muligheten for sammenslåing mellom BIO og MBI utredes er det viktig å involvere fagmiljøene, og da både ansatte og studenter. Det vises i innstillingen til MBIs ønske om å unngå oppsplitting av dagens fagmiljø. Innstillingen viser videre til at sammenslåingen er en strukturell endring som kan være et virkemiddel til å styrke molekylærbiologi som fag. MBI vil presisere viktigheten av at utredningen fokuserer i hvilken grad molekylærbiologi som fag kan styrkes gjennom en slik sammenslåing. En ren administrativ omstilling kan ha motsatt effekt.»

«Arbeidsgruppens innstilling anbefaler ikke en sammenslåing med BIO, men at en slik mulighet skal utredes. Viser vurderingen at en slik sammenslåing ikke gir en

4

http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/2017_04_26_scenario2030_innstilling_endelig_versjon_til_fakultetsstyr_et_sak_15_2017.pdf

tilstrekkelig styrking av fagområdet, bør andre muligheter vurderes. Dette må også sees i sammenheng med innstillingen som vil komme fra arbeidsgruppen for molekylær livsvitenskap.»

MBI skriver videre:

«MBI har mottatt en rapport fra Heliks (molekylærbiologisk fagutvalg), der de har gjennomført en spørreundersøkelse blant opp mot 50 MOL-studenter. Studentene er tydelig bekymret for fagets synlighet og for fremtidig rekruttering til faget om MBI og BIO slås sammen. De viser videre til at de ikke har obligatoriske emner i biologi og at de føler lite faglig fellesskap med biologi. MBI støtter studentene i at det i utredningen av en mulig sammenslåing av de to instituttene må fokuseres på hvordan faget fremdeles skal være synlig som fagdisiplin.»

Institutt for biologi skriver blant annet følgende:

«Institutt for biologi synes det virker fornuftig med en sammenslåing av Molekylærbiologisk institutt og Institutt for biologi. Vi mener en sammenslåing kan gi faglig gevinster basert på de eksisterende tette koblinger mellom instituttene og ikke minst på nye muligheter for faglig samarbeid i et nytt institutt. Institutt for biologi vil legge til rette for at en sammenslåingsprosess skal oppleves positivt for ansatte og studenter fra begge institutt og vil vektlegge å fokusere på de faglige utviklingsmuligheter som ligger i en sammenslåing. Vi vet at studentene har uttrykt bekymring for hvilke konsekvenser en sammenslåing av Molekylærbiologisk institutt og Institutt for biologi vil få for den faglige bredden i fakultetets utdanning innen molekylærbiologi. Vi mener det vil være spesielt viktig å fokusere på hvordan de eksisterende utdanningstilbudene ved de to instituttene kan utvikles.»

Kjemisk institutt skriver blant annet:

«Rapporten påpeker at det ikke er datagrunnlag for å hevde at større instituttsammenslåinger vil avhjelpe utfordringene som fakultetet møter. Likevel synes det klart at uten tilførsel av nye ressurser, vil små institutter kun langsomt kunne foreta faglig reorientering. Arbeidsgruppen ser at MBI er i minste laget og mener at en strukturell endring er nødvendig og anbefaler utredning av sammenslåing av MBI og BIO. Dette synes naturlig ut fra faglig fellesskap, godt etablert samarbeid, og bygningsmessig fellesskap. Den potensielle gevinsten i en sammenslåing vil bli belyst ved en slik utredning, likeså ulempen ved at fakultetets største institutt øker fra 21% til 29% av samlede årsverk ved fakultetet. Imidlertid vil vi foreslå å utvide undersøkelsen til også å vurdere andre alternativ.»

«Det siste 10-året har betydelige deler av forskningsaktiviteten ved Kjemisk institutt blitt refokusert i retning av farmasi og medisinalkjemi. Etableringen av farmasistudiet har vært sentralt og sikrer en langsiktighet i denne utviklingen. Fakultetets satsing på et sivilingeniørstudium i medisinsk teknologi vil bidra til å styrke og videreutvikle bl.a. dette fagmiljøet. Parallelt med dette har samarbeidet mellom grupper ved Kjemisk institutt, medisinske miljøer og også MBI blitt styrket. Et svært synlig eksempel på dette samarbeidet er den nasjonale NMR-plattformen i Verkstedbygget, som i løpet av året vil bli styrket med et nytt instrument spesielt utrustet for store medisinske datasett. Fra et fakultetsperspektiv er det svært viktig å bygge ut samarbeid og forskningsaktivitet inn mot medisinsk relevant forskning og applikasjoner. Her har både MBI og KI helt sentrale roller ved å forvalte komplementære deler av den molekylære kunnskapsbasen

inn mot medisin og odontologi. Det synes rimelig at man kan forvente betydelige synergier ved en langt tettere kobling mellom hele eller deler av fagmiljøet ved MBI og relevante deler av KI. Også for de disiplinære studiene i kjemi og molekylærbiologi ligger det til rette for synergi. Mens den eksisterende bygningsmassen gir noe begrenset handlingsrom de nærmeste par årene, er ENTEK-bygget og rehabilitering av Realfagbygget gode instrumenter for utvikling av instituttstrukturen. Oppsummert anbefales det å utrede et alternativ til sammenslåing av MBI og BIO, hvor molekylærbiologi sammen med Kjemisk institutt danner et bredt, molekylærvitenskapelige fagmiljø ved fakultetet.»

Institutt for fysikk og teknologi skriver:

«Vi kan se at det minste instituttet ved fakultetet kanskje er for lite til å stå alene i fremtiden. Det virker likevel ikke opplagt at en eventuell fusjon bør bety en fusjon med det største instituttet på fakultetet. Hvis et av argumentene for en fusjon var at ulik størrelse på instituttene i seg selv er en problemstilling, vil ikke en slik fusjon med det største instituttet bedre bildet – snarere tvert imot. Det er heller ikke opplagt for en som står på utsiden av instituttet at hele MBI kollektivt bør fusjoneres inn i samme institutt. Her bør kanskje de ulike fagmiljøene på instituttet vurderes hver for seg, og vurdering må bli gjort på faglig grunnlag med lang tidshorison. Man bør også i denne prosessen være åpen for å se på andre muligheter for sammenslåing for MBI.»

Institutt for informatikk skriver blant annet:

«Hva gjelder anbefalingen om å slå sammen MBI og BIO, skal instituttet være forsiktig med å uttale seg utenfor egen (disiplin) kompetanse. Det har likevel gjennom omlag 25 års godt samarbeid med MBI knyttet til bioinformatikk, blitt svært tydelig at:

- a) Molekylærbiologi er det feltet innen biologi som har størst potensiale i tiden, både nå og fremover. Feltet er alt for svakt utviklet ved UiB. MBI trenger mao. en massiv tilførsel av ressurser dersom UiB skal bli en synlig aktør i dette svært spennende og viktige fagfeltet.
- b) En sammenslåing med BIO må ikke gjøres motivert fra administrative argumenter. Dersom en slik prosess følges opp av en forpliktende plan om å bygge opp molekylærbiologi, feks. ved å omprioritere en fast vitenskapelig stilling (innen BIO) hvert år fremover over 10 år, vil en slik fusjon kunne være hensiktsmessig. BIO, som et stort institutt vil ha handlingsrom (gjennom naturlig avgang) til å gjennomføre dette. Dersom det ikke ligger en klar strategi hos BIO for å gjennomføre en klar omprioritering i retning av grunnleggende molekylærbiologi, bør de strukturelle utfordringene til MBI søkes løst på andre måter.»

Realistutvalget har også uttalt seg, og skriver blant annet:

«Vi har snakka med studentane ved MBI og deira fagutval HELIKS som ynskjer meir og god informasjon om kva det vil seie for studentane at MBI og BIO slås saman. Dei ynskjer og å behalda gradane slik dei eksisterer som i dag. Noko dei og lurar på er om dei då får tilgang til BIO-emnar visst dei vert ein del av BIO?»

Forslag til videre prosess

At nesten 1/3 av den faste vitenskapelige staben (Aasland, Ziegler og Arnesen) slutter i løpet av kort tid anses å være talende for dagens situasjon med et Molekylærbiologisk institutt som er så lite at det i svært begrenset grad har ledige ressurser til strategiske satsninger. Fakultetsledelsens vurdering er at til tross for mange svært gode resultater og høy aktivitet (jfr scenariorapporten) er MBI for lite til at det er faglig og administrativt hensiktsmessig å holde på dagens organisering, og at det i så fall vil være hemmende for en god utvikling av fagområdet. Fakultetsledelsen anbefaler derfor fakultetsstyret om å fatte vedtak om å slå sammen Molekylærbiologisk institutt og Institutt for biologi uten å gå veien om en utredning av spørsmålet slik scenariogruppen anbefalte.

Det anbefales at følgende premisser legges til grunn for et slikt vedtak:

- MBI og BIO slås sammen til ett nytt institutt fra 1. januar 2018.
- Intern organisering avklares i løpet av våren 2018, etter at sammenslåing har funnet sted, og skal gjennomføres i tråd med vilkår som ligger i UiBs omstillingsavtale.
- Sammenslåingen skal styrke utviklingsområdet *molekylær livsvitenskap, inkludert bioinformatikk* ved fakultetet og bygge på at molekylær livsvitenskap også omfatter grupper ved andre institutt, først og fremst KI og II.
- Molekylær livsvitenskap skal videreutvikles gjennom grunnleggende molekylærbiologisk forskning samt på tvers av fakultetets institutter gjennom blant annet Computational Biology Unit, Senter for dyphavsforskning, Lakselussenteret, NMR-plattformen, farmasimiljøet og medisinsk teknologi.
- Det må tilrettelegges for samarbeid på tvers av institutter om felles utdanningsprogram, infrastrukturer, forskningsgrupper og sentre innen molekylær livsvitenskap.
- Instituttleder ved Institutt for biologi (Ørjan Totland), som er tilsatt for en åremålsperiode fram til 31. august 2020, blir instituttleder for det nye instituttet.
- Stedfortreder for instituttleder Mathias Ziegler (professor Øyvind Halskau) konstitueres som instituttleder for MBI fra 1. september 2017 og fram til sammenslåing.
- Påtroppende konstituert instituttleder ved MBI (Halskau) og instituttleder ved BIO (Totland) får ansvar for innen 27. oktober 2017 a) å utarbeide en helhetlig plan for at det nye instituttet skal være operativt som en enhet fra 1. januar 2018, b) fremme forslag om navn på det nye instituttet, c) utarbeide en overordnet plan for å styrke molekylær livsvitenskap internt i instituttet og i samhandling med øvrige relevante fagmiljø og d) utarbeide en overordnet plan for utdanningen som ivaretar studieprogramtilbudet ved begge instituttene.

VEDTAK

Fakultetsstyret fattet følgende vedtak:

- MBI og BIO slås sammen til ett nytt institutt fra 1. januar 2018.
- Intern organisering avklares i løpet av våren 2018, etter at sammenslåing har funnet sted, og skal gjennomføres i tråd med vilkår som ligger i UiBs omstillingsavtale.
- Sammenslåingen skal styrke utviklingsområdet *molekylær livsvitenskap, inkludert bioinformatikk* ved fakultetet og bygge på at molekylær livsvitenskap også omfatter grupper ved andre institutt, først og fremst KI og II.

- Molekylær livsvitenskap skal videreutvikles gjennom grunnleggende molekylærbiologisk forskning samt på tvers av fakultetets institutter gjennom blant annet Computational Biology Unit, Senter for dyphavsforskning, Lakselussenteret, NMR-plattformen, farmasimiljøet og medisinsk teknologi.
- Det må tilrettelegges for samarbeid på tvers av institutter om felles utdanningsprogram, infrastrukturer, forskningsgrupper og sentre innen molekylær livsvitenskap.
- Instituttleder ved Institutt for biologi (Ørjan Totland), som er tilsatt for en åremålsperiode fram til 31. august 2020, blir instituttleder for det nye instituttet.
- Stedfortreder for instituttleder Mathias Ziegler (professor Øyvind Halskau) konstitueres som instituttleder for MBI fra 1. september 2017 og fram til sammenslåing.
- Påtroppende konstituert instituttleder ved MBI (Halskau) og instituttleder ved BIO (Totland) får ansvar for innen 27. oktober 2017 a) å utarbeide en helhetlig plan for at det nye instituttet skal være operativt som en enhet fra 1. januar 2018, b) fremme forslag om navn på det nye instituttet, c) utarbeide en overordnet plan for å styrke molekylær livsvitenskap internt i instituttet og i samhandling med øvrige relevante fagmiljø og d) utarbeide en overordnet plan for utdanningen som ivaretar studieprogramtilbudet ved begge instituttene.

6. juni 2017/KRB

Elisabeth Müller Lysebo
fakultetsdirektør